

Г. М. Чирва, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та соціально-
поведінкових наук Уманського державного
педагогічного університету імені Павла Тичини

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ОРІЄНТАЦІЯ НА ЯКІСТЬ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

У статті розкрито сутність понять «механізм державного управління», «механізми державного управління розвитком вищої освіти», «якість освіти». Висвітлено сутність і теоретичне підґрунтя механізму державного управління вищою освітою. Визначено характеристики, що притаманні механізму державного управління. Окреслено значення якості освітніх послуг для соціально-економічного розвитку держави. Акцентовано на необхідності вдосконалення механізмів державного управління розвитком вищої освіти. Підкреслюється, що досягнення високого рівня якості вищої освіти України залежить від механізмів державного управління розвитком освітньої системи.

Якість освіти розглядається як якість результату освітнього процесу. Під впливом глобалізації освіта втрачає кордони держави, розширюються спектри пропозицій щодо освітніх послуг і попиту. Досягнення нової якості української освітньої системи, її стійкий розвиток неможливі без настільки ж значущих змін у ній, у процесах і механізмах управління розвитком. Оновленню механізмів державного управління вищою освітою також сприяє й вдосконалення чинного законодавства. Система освіти не може ігнорувати вимоги ринку праці. Необхідність державного регулювання системи вищої освіти визначається неспроможністю ринку надати освітні послуги в повному обсязі та певної якості. Одним із важливих напрямів державної освітньої політики є формування механізму державного управління якістю освіти. Зазначено, що саме за допомогою механізму управління упорядковується зовнішня і внутрішня взаємодія органів системи управління. Наголошено, що за допомогою організаційного механізму реалізовується комплекс завдань, спрямованих на узгодження цілей і функцій вищої школи. Завдяки ефективному запровадженню такого механізму і мають створюватися належні умови для ефективного реформування вищої освіти в Україні.

Ключові слова: вища освіта, державна політика, державне управління, механізм державного управління розвитком вищої освіти, освітні послуги, управлінський механізм, якість освіти.

A. M. Chirva. The mechanisms of public governance by higher education: the orientation on quality of educational services

The article reveals the essence of the concepts of “the mechanism of state administration”, “mechanisms of state governance for the development of higher education”, “quality of education”. The essence and theoretical basis of the mechanism of state administration of higher education highlighted. The importance of the quality of educational services for the socio-economic development of the state is outline. The emphasis is on the need to improve the mechanisms of public administration in the development of higher education. It is emphasize that the achievement of a high level of quality of higher education in Ukraine depends on the mechanisms of state governance for the development of the educational system.

The development of the sphere of higher education is a priority of each state, since education has a significant impact on the complex transformational processes taking place in the modern world. Qualitative education is one of the prerequisites for the successful development of the country, its national security and competitiveness. Qualitative education is an instrument of economic growth on the path of Ukraine to European integration. The mechanisms of the state administration of higher education development should effectively influence the improvement of the quality of educational services in Ukraine.

© Г. М. Чирва, 2019

The quality of octies is seen as the quality of the outcome of the educational process. Under the influence of globalization, education loses the boundaries of the state, expanding the spectrum of proposals for educational services and demand. Achieving the new quality of the Ukrainian educational system, its sustainable development is not possible without equally significant changes in it, in processes and mechanisms for managing development. The updating of the mechanisms of public administration in higher education also contributes to the improvement of the current legislation. The education system can not ignore the demands of the labor market. The need for state regulation of the higher education system is determined by the inability of the market to provide educational services in full and certain quality. One of the important directions of the state educational policy is the formation of a mechanism of state quality education management. It is noted that it is with the help of a management mechanism that the external and internal interaction of the management system is organized. It was emphasized that with the help of an organizational mechanism, a complex of tasks is being implemented aimed at reconciling the goals and functions of higher education. Effective implementation of such a mechanism and appropriate conditions for effective reform of higher education in Ukraine should be created.

Key words: higher education, state policy, state administration, mechanism of state management of higher education development, educational services, management mechanism, quality of education.

Постановка проблеми. Одним із важливих чинників розбудови державності України, конкурентоспроможної у глобальному світі, є прогресивний розвиток вищої освіти, яка тісно пов'язана з євроінтеграційними процесами і збереженням ідентичності української нації. Євроінтеграція України вимагає певних змін у змісті вищої освіти та забезпечення її, що є одним із чинників соціально-економічного розвитку Української держави. Якість освіти є показником ефективності управлінських механізмів держави щодо розвитку вищої освіти.

У сучасних умовах цивілізаційного розвитку держава відіграє головну, визначальну роль у розвитку освіти – властивими їй методами (правовими, адміністративними, економічними) вона активно залучається до управління освітніми процесами [32].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дефініція якості освіти знайшла відображення в працях У. Гончаренка, Б. Жебровського, Г. Кільової, Р. Кубанова, М. Тализіна, А. Токмана, В. Трайнева та інших учених. Сутність освітніх послуг, проблему державного управління якістю освіти, зокрема вищої, висвітлено в наукових розвідках українських учених (В. Зайчук, Р. Зуб'як, О. Мармаза, Н. Островерхова, С. Яблочников та інші) і зарубіжних дослідників (С. Беляков, П. Вервімп, Дж. Гордон, В. Куклін, М. Поташник, К. Росс та інші). Механізми державного управління вищою освітою досліджували А. Бойко, Г. Балихін, Ю. Древаль, М. Дудка, А. Мазак, О. Поступна, С. Шевченко та інші.

Мета статті – розкрити сутність понять «механізм державного управління», «механізм державного управління розвитком вищої освіти» й висвітлити їхню сутність і теоретичне підґрунтя; окреслити значення якості освітніх послуг для соціально-економічного розвитку держави.

Виклад основного матеріалу. Одним із завдань державної політики щодо вищої освіти нині є розроблення системи діагностики якості освіти для визначення відповідності рівня освіти державним стандартам; акредитація вищих навчальних закладів усіх рівнів і форм власності [5].

Під час формування державної політики у сфері вищої освіти в сучасних умовах порівняно з недавніх часів проблема якості вищої освіти стала провідною. Формування умов для найповнішого задоволення потреб громадян у якісній вищій освіті, а економіки – у компетентних спеціалістах, стає одним із головних завдань органів державного управління вищою освітою [31, с. 348].

Основна функція органів державного управління вищою освітою – оцінна – має від самого початку бути розщепленою між власне державно-управлінськими структурами та недержавними аудиторськими, акредитаційними агенціями, професійною громадськістю. Тільки за

Механізми державного управління

таких умов пропонується нами механізм буде дієвим, мобільним, гнучким, працездатним в умовах змін із необхідним ресурсом потужності та гарантії ефективності, можливостями вдосконалюватись через процесуальну сторону державного управління та модернізацію взаємодії підсистем системи державного управління та громадськості [там само, с. 349].

Якість освіти як управлінська категорія спрямована на пошук шляхів її розвитку та оновлення, визначає стратегії впливу на функціонування освітньої системи та «методи впливу на показники функціонування освітньої системи, обирає шляхи змін і розвитку» [14, с. 10].

Якість освіти розглядається як якість результату освітнього процесу – відповідність рівня підготовки випускників попиту роботодавців, вимогам стандартів та як характеристика системи забезпечення цієї якості – зміст освіти, рівень підготовки абітурієнтів, студентів, викладацьких кадрів, інформаційно-методичний супровід, матеріально-технічне забезпечення якості підготовки, використовуваних навчальних технологій, наукова діяльність тощо [13].

Під впливом глобалізації освіта втрачає кордони держави, розширюються спектри позицій щодо освітніх послуг і попиту. І те, й інше з наростаючими темпами диверсифікується за змістом, тривалістю та методикою навчання, за віковими групами тих, хто бажає навчатися, за кінцевою метою і вартістю освітніх послуг [28].

Досягнення нової якості української освітньої системи, її стійкий розвиток неможливі без настільки ж значущих змін у ній, у процесах і механізмах управління розвитком [30].

Відповідно до положень Національної доктрини розвитку освіти, якість освіти є національним пріоритетом і передумовою національної безпеки держави, дотримання міжнародних норм і вимог законодавства України щодо реалізації права громадян на освіту [17]. Якість освіти – це певний рівень знань і вмінь, розумового, фізичного та морального розвитку, якого досягли випускники освітнього закладу відповідно до запланованих цілей навчання та виховання; це галузь соціальних послуг – здатність її органів керування й безпосередніх виробників освітніх послуг задовольняти встановлені або передбачувані потреби суспільства, окремих соціальних груп і громадян в отриманні освіти або набутті професійної компетентності [там само].

На думку В. Степанова, головний момент, на якому повинна формуватися державна політика в галузі вищої освіти, «... зводиться до такого: освіта повинна бути механізмом відтворення суспільного інтелекту держави, якості її інтелектуальних ресурсів» [27, с. 92].

Оновленню механізмів державного управління вищою освітою також сприяє й вдосконалення чинного законодавства, спрямованого на врегулювання відповідної частки суспільних відносин: кожен конкретний механізм має розглядатися «як сукупність взаємоузгоджених методів управління» [11, с. 81–82].

На думку О. Радченка, «... механізму як такому мають бути обов'язково притаманні такі ознаки: він є продуктом організованої діяльності; він має мету або функцію, містить послідовність дій, певний вид руху; він передбачає переважно односторонній вплив із чітко визначеним вектором впливу; він має суб'єкт і об'єкт; він характеризується жорстким взаємозв'язком, усталеністю процесу, правил взаємодії; його функціонування в ідеалі спрямоване на автоматизм; його побудова має структурно-функціональний характер; він має ознаки відкритої або закритої системи» [21, с. 20].

Система освіти не може ігнорувати вимоги ринку праці. На розвиток і модернізацію системи освіти в умовах соціально-економічних трансформацій сучасного суспільства значною мірою впливають (як і визначають необхідність суттєвих змін в освітній сфері) такі чотири взаємопов'язані фактори: 1) швидкозмінність і швидкоплинність процесів суспільного розвитку; 2) соціально-економічні трансформації в суспільстві, які призвели до появи принципово нового для нашої економіки та соціального буття явища – ринку праці; 3) процеси

глобалізації, які відгукнулися інтеграційними тенденціями у світі; 4) інформаційний «вибух» у суспільстві, зумовлений появою нових інформаційних технологій і мультимедіа. Усі ці явища зумовили «виклик» системі освіти і, зокрема, системі професійної підготовки фахівців [25, с. 37].

На думку О. Дубасенюк, актуалізується сучасна освітня інтегративна парадигма, яка має передбачати інтегрування теоретичних засад і практичних результатів наукових і педагогічних парадигм і напрямів, освіту впродовж життя, реалізацію полікультурних, глобалізаційних, холистичних, інтегративних тенденцій інноваційного спрямування в освіті [9].

На думку В. Кременя, С. Пазиніча та О. Пономарьова, професійна освіта потребує зміни парадигми організаційного і кадрового забезпечення навчально-виховного процесу, підвищення якості навчального процесу шляхом оптимізації змісту навчання і запровадження інноваційних педагогічних технологій, гуманізації та гуманітаризації [12, с. 364–365].

Необхідність державного регулювання системи вищої освіти визначається неспроможністю ринку надати освітні послуги в повному обсязі та певної якості, а також відмовою від жорсткого адміністративного управління системою вищої освіти [4].

Освіта є складником соціально-економічного розвитку держави й у сучасних умовах потребує реформування та оновлення. Тому сьогодні важливо розробляти нові стратегії реформування й удосконалення системи вищої освіти, проводити незалежну експертизу діяльності вищих навчальних закладів, визначати соціальне замовлення, здійснювати контроль за діяльністю державного апарату [23].

Трансформаційні зміни в суспільстві, політичні кризові явища, економічна нестабільність держави, неспроможність органів державної влади приймати вчасно ефективні управлінські рішення щодо регулювання системи вищої освіти – усе це призводить до зниження якості надання послуг у сфері вищої освіти.

Як і на початку XXI ст., так і сьогодні сфера української освітньої політики має такі характерні ознаки: обмежені ресурси, їх переважно нераціональне використання, системний дефіцит бюджетного фінансування, відсутність пріоритетного статусу в суспільстві, низький рівень активності інших учасників освітньої політики тощо [22].

Одним із важливих напрямів державної освітньої політики є формування механізму державного управління якістю освіти, обов'язковими складниками якого виступають національна система моніторингу якості освіти, запровадження інституту незалежного оцінювання досягнутих результатів функціонування освітньої галузі тощо. Упровадження європейських стандартів якості освіти у вищих навчальних закладах України повинно сприяти конкурентоспроможності та працевлаштуванню випускників як першочергового завдання в подоланні дисбалансу на ринку праці та економічної нестабільності загалом. Модернізація системи освіти України, наближення її до європейських стандартів передбачають розвиток державно-громадської моделі управління освітою. Реформування чинної системи державного управління освітою має відбуватися в комплексі з реформою публічної адміністрації в Україні [16, с. 84].

На думку вченої А. Бойко, світ за останні десять – п'ятнадцять років став дещо іншим. Іншою має бути й система підготовки людини до життя [3, с. 5]. Це вимагає оновлення системи освіти в умовах модернізаційного суспільства, вдосконалення фінансового та ресурсного забезпечення ефективного функціонування освітньої галузі тощо.

Шляхом розроблення стратегічної Державної програми відновлення професійного потенціалу України, а також реалізації програми перспективного і поточного прогнозування потреб виробництва у фахівцях із вищою освітою та програми інформування населення щодо прогнозних потреб на ринку праці можна подолати наявні протиріччя. Лише завдяки консолідації зусиль державної влади та громадянського суспільства, провадженню ефективної

Механізми державного управління

економічної політики в галузі освіти, формуванню державно-громадської системи управління освітою можна здійснити реальні й ефективні реформи та модернізувати систему вітчизняної освіти.

Неможливо підвищити ефективність механізмів державного управління без розкриття сутності категорії «механізм державного управління». Чіткі механізми державного управління модернізацією освіти сприяють скоординованому й раціональному управлінню процесами реформування та оновлення освітньої галузі України.

Механізми державного управління – це: 1) «механізм прийняття управлінських рішень», тобто управлінські технології (Б. Мільнер [15, с. 125]; 2) «штучно створена складна система, призначена для досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, сукупність правових норм, методи, засоби, інструменти державного впливу на об'єкт управління» (Р. Рудницька, О. Сидорчук, О. Стельмах [24, с. 15]); практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей (Ю. Ковбасюк [16, с. 248]); «певне знаряддя для здійснення цілеспрямованих перетворень» (О. Коротич [10, с. 246]); «складна система державних органів, організованих відповідно до визначених принципів для здійснення завдань державного управління» (Г. Атаманчук [1, с. 86]); «засіб розв'язання суперечностей явища чи процесу, послідовна реалізація дій, які базуються на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній діяльності з використанням відповідних їй методів управління і спрямовані на досягнення мети» (Г. Одінцева [19, с. 13]) тощо.

Саме за допомогою механізму управління упорядковується зовнішня і внутрішня взаємодія органів системи управління: каналом прямого зв'язку до об'єкта управління надходить розпорядна інформація, а каналом зворотного зв'язку – звітна. Тому складником механізму державного управління має бути механізм контролю. Крім механізму контролю, до складу механізму державного управління освітньої сфери можна віднести ще і такі механізми, як: планування, організація, мотивація, координування, розпорядження, облік, аналіз [20].

Учені розглядають механізм державного управління як складник системи управління, що забезпечує вплив на фактори, від стану яких залежить результат діяльності управлінського об'єкта. Вищеназвані автори слушно зауважують, що є необхідність врахування того, що управлінські процеси відбуваються в межах конкретних організаційних структур, які часто мають вирішальний вплив на економічний розвиток (Н. Нижник [18, с. 37]).

Механізму державного управління притаманні такі характеристики: оскільки держава є соціальним інститутом, створеним людьми, то і всі механізми держави є продуктом організованої людської діяльності; механізми державного управління завжди мають чітко визначену мету й функціональний характер; механізми державного управління передбачають цілеспрямований односторонній державний вплив на суспільно-політичні, економічні процеси з чітко визначеним вектором впливу; механізми державного управління зумовлюють жорсткі взаємозв'язки та правила взаємодії, усталеності керованого процесу; функціонування механізмів державного управління в ідеалі спрямоване на певний автоматизм, закріплені вміння й навички державних службовців щодо виконання в певних ситуаціях відповідних їм дій; побудова механізмів державного управління має структурно-функціональний характер; механізми державного управління мають системний вимір; механізми державного управління мають регуляторний вимір; механізми державного управління мають ціннісний вимір; механізми державного управління мають проблемний вимір – за їхньою допомогою держава вирішує ту чи іншу проблему суспільного розвитку (О. Радченко [21, с. 21–23]).

На думку О. Поступної [20], ще одним із новітніх механізмів державного управління вищою освітою є механізм організаційної освітньої інновації, який спрямований на викори-

Механізми державного управління

стання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій у освітній сфері. Під впливом сучасних освітніх технологій і розвитку ринкових механізмів в Україні формуються економічні інновації у сфері освіти, а саме: нові механізми державного фінансування освіти; диверсифікація джерел фінансування освіти; нові механізми фінансування освіти підприємствами; пільгове стимулювання інвестицій у сферу освіти; нові механізми оплати праці робітників освіти; механізми економії від масштабу освітньої діяльності. Всі ці механізми потребують розроблення, реалізації й контролю з боку централізованого державного органу управління у сфері освіти, яким є в нашій державі Міністерство освіти і науки України. Саме від його ефективного управління буде залежати результат розвитку всієї освітньої й наукової діяльності та престижність провідних національних закладів вищої школи [20, с. 111].

За допомогою організаційного механізму реалізовується комплекс завдань, спрямованих на узгодження цілей і функцій вищої школи, а також на раціоналізацію взаємозв'язків між відповідальними за освітянський процес інституціями та структурами. Завдяки ефективному запровадженню такого механізму і мають створюватися належні умови для ефективного реформування вищої освіти в Україні. У руслі налагодження ефективного соціокомунікативного механізму управління вищою освітою слід звернути увагу на «Національну доктрину розвитку освіти», яка визначає систему концептуальних ідей і поглядів на стратегію й основні напрями розвитку освіти в першій чверті XXI ст.

Важливим механізмом державного управління вищої освіти є бюджетне фінансування як найважливіший важіль впливу держави як на всю систему, так й на окремі освітні заклади. Надання освітніх послуг інтегрує в собі низку суттєвих проблем організації фінансування освітніх закладів, від раціонального вирішення яких залежить ефективність усієї системи освіти й можливість її неперервного розвитку [2, с. 143].

Зауважимо, що механізм державного управління – це приведення об'єкта управління до бажаного стану шляхом організації каналів прямих і зворотних зв'язків, що перетворюють життя суспільства в єдиний, цілеспрямований, ефективний, виробничий організм, який постійно розвивається. Саме за допомогою механізму управління упорядковується зовнішня і внутрішня взаємодія органів системи управління: каналом прямого зв'язку до об'єкта управління надходить розпорядна інформація, а каналом зворотного зв'язку – звітна. Тому, на нашу думку, складником механізму державного управління має бути механізм контролю [20].

Модернізація системи механізмів державного управління освітою насамперед передбачає впровадження інституту вимірювання та оцінювання результатів діяльності освітньої галузі, створюючи національну систему моніторингу якості освіти, визначення ефективності управлінських рішень та їхнього впливу на якість освіти в Україні [там само].

У комплексі механізмів державного регулювання системи освіти бюджетне фінансування є найважливішим важелем впливу держави як на всю систему, так й на окремі освітні заклади. Надання освітніх послуг інтегрує в собі низку суттєвих проблем організації фінансування освітніх закладів, від раціонального вирішення яких залежить ефективність усієї системи освіти й можливість її неперервного розвитку [2, с. 143].

Розвиток механізмів державного управління українською освітою характеризується такими чинниками: державні органи влади в освітній сфері виконують кілька ролей у соціальній взаємодії – від традиційної взаємодії до системи ініціаторів і посередників соціальних взаємодій із позасистемними партнерами; державні норми відносин і взаємодій в освіті перебувають на стадії нового формування, тому випереджальні правові норми закріплення й регулювання таких відносин не знаходять очікуваного практичного поширення.

Механізми державного управління стійким розвитком в освітній системі являють собою динамічну структуру гнучкої взаємодії соціальних суб'єктів, характер якої складається

Механізми державного управління

й визначається соціальним поведженням цих суб'єктів. Механізми державного управління виконують регуляторну й мобілізаційну функції, що виявляється в активізації суб'єктів управління та зміні їхніх цільових і ціннісних настанов у процесі проєктування змін в освіті, забезпечує зв'язок і взаємозумовленість управлінських рішень [7].

Дослідниця І. Сікорська наголошує на неефективності взаємодії між ланками такого управлінського ряду, який сьогодні потребує значного вдосконалення, а саме: доцільніше використовувати вже накопичений досвід міжнародної діяльності провідних світових закладів вищої освіти як у сфері підготовки іноземних фахівців, так і у реалізації спільних міжнародних освітніх програм на базі українських вищих навчальних закладів; активізувати участь у контактах між закладами на регіональному рівні, що сприятиме підвищенню ефективності міжнародної академічної мобільності на основі поширення накопиченого досвіду вищих навчальних закладів регіону; сприяти поширенню позитивного досвіду українських вищих навчальних закладів необхідно для порівняльних аналізів якості міжнародної співпраці на національному і міжнародному рівнях; регулярно висвітлювати міжнародну діяльність вищих навчальних закладів у національних і закордонних спеціалізованих виданнях для потенційних споживачів і закордонних партнерів; вимагати наявності професійної підготовки співробітників міжнародної служби, їхньої регулярної перепідготовки [26, с. 126–127].

За характером впливу виокремлюються політичні, організаційні, правові, економічні, соціальні механізми.

Загалом, авторське бачення механізмів державного управління розвитком вищої освіти схематично представлено на рис. 1.

У контексті модернізації вищої освіти важлива роль належить механізмам управлінського впливу як сукупності засобів і способів впливу суб'єкта владних повноважень на керований об'єкт. За допомогою механізмів видається можливим не лише глибше з'ясувати характер функціонування органів державної влади та особливості досягнення управлінських цілей, а й, власне, сутність і перспективи реформування.

Механізми державного управління мають конкретний характер, і кожен конкретний механізм має розглядатися «як сукупність взаємоузгоджених методів управління» [10, с. 81–82].

Найкраще розкриває сутність системи освіти та її функціональність системний підхід, який дає змогу розглядати систему освіти загалом і вищої освіти зокрема як цілісну систему,

Рис. 1. Механізми державного управління розвитком вищої освіти

яка перебуває в постійній взаємодії підсистем як на мікрорівні (усередині системи), так і на макрорівні (взаємодія із зовнішнім середовищем) [29].

Оскільки управління вищою освітою є важливою соціокультурною функцією держави, що визначає перспективи розвитку суспільства, – держава зобов'язана ефективно регулювати і модернізаційні процеси в цій галузі, забезпечувати професійну підготовку студентів на інноваційній основі. Проте в системі державного управління модернізацією вищої освіти нині ще відсутні інноваційні механізми впливу [4, с. 57], що потребує посиленої уваги.

Як зауважує Ю. Древаль, якісні зміни в системі вищої освіти мають супроводжуватися й вдосконаленням ціннісних пріоритетів українського суспільства. Реформування вищої освіти в Україні має здійснюватися системно, на основі та за допомогою різномісних механізмів державного управління. У конкретному чи навіть «конкретно-цільовому» контексті мова першочергово має йти про повноцінне застосування правового, організаційного, комунікативного, інноваційного, інформаційного та ціннісно-орієнтаційного механізмів державного управління вищою освітою. Саме на зазначеній основі й видається можливим досягнення такого рівня вищої освіти, що передбачає перетворення набутих знань на здатність людини до професійної та водночас творчої діяльності. Це, власне, і становить основу інноваційної освіти (Ю. Древаль [8]).

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, розвиток сфери вищої освіти – пріоритет кожної держави, оскільки освіта суттєво впливає на складні трансформаційні процеси, що відбуваються в сучасному світі. Якісна освіта є однією з необхідних умов успішного розвитку країни, її національної безпеки та конкурентоспроможності. Якісна освіта є інструментом економічного зростання на шляху України до євроінтеграції. Механізми державного управління розвитку вищої освіти повинні ефективно впливати на покращання якості освітніх послуг в Україні.

Список використаних джерел:

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления. Москва : Юридическая литература, 1997. 400 с.
2. Бальхин Г.А. Управление развитием образования: организационно-экономический аспект. Москва : Экономика, 2003. 428 с.
3. Бойко А.І. Філософія модернізації освіти в системі ринкових трансформацій. Світоглядно-філософський аналіз. Київ : Знання України, 2009. 380 с.
4. Григанська С.В. Державне регулювання системи вищої освіти в Україні : автореферат дис. ... канд. наук з держ. управл. Запоріжжя : 2008. 20 с.
5. Державна національна програма «Освіта: Україна ХХІ століття». Київ : Райдуга, 1994. 62 с.
6. Державне управління : підручник у 2 т. / ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко, Ю.П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
7. Домбровська С.М. Теоретичні аспекти формування механізмів державного управління у реформуванні вищої освіти України. *Державне будівництво*. 2010. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2010_2_9.
8. Древаль Ю.Д. Механізми державного управління вищою освітою в Україні: проблеми формування та вдосконалення. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : «Державне управління»*. 2014. Вип. 2. С. 107–111.
9. Дубасенюк О.А. Модернізація системи освіти в Україні в умовах сучасних глобалізаційних процесів. *Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія* : монографія / за ред. В.Г. Кременя, Т. Левовицького, В.О. Огнев'юка, С.О. Сисоєвої. Київ : Едельвейс, 2013. С. 253–262.

10. Коротич О.Б. Методологічні засади державного управління регіональним розвитком. *Теорія та практика державного управління* : зб. наук. пр. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2005. Вип. 3 (12). 316 с.
11. Коротич О.Б. Механізми державного управління : проблеми теорії та практичної побудови. *Вісник Національної Академії державного управління*. 2006. № 3. С. 79–84.
12. Філософія управління : підруч. для студ. вищ. навч. закладів / В.Г. Кремень, С.М. Пазиніч, О.С. Пономарьов. Київ : Знання України, 2007. 360 с.
13. Кубанов Р.А. Якість освіти: суть поняття та особливості оцінювання. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія : «Педагогічні науки»*. 2013. № 13 (272). Ч. II. С. 25–31.
14. Ляшенко О.І. Якість освіти як основа функціонування й розвитку сучасних систем освіти. *Педагогіка і психологія*. 2005. № 1 (46). С. 5–12.
15. Мильнер Б.З. Теория организаций. Москва : ИНФРА, 1998. 336 с.
16. Модернізація державного управління та європейська інтеграція України / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю.В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2013. 120 с.
17. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. *Освіта*. 2002. № 26. С. 2–4.
18. Нижник Н.Р. Системний підхід в організації державного управління : навч. посіб. Київ : Вид-во УАДУ, 1998. 160 с.
19. Одінцова Г.С., Мельтюхова Н.М. Теорія і історія державного управління : опорний конспект лекцій і метод. вказівки до проведення практичних занять. Харків : УАДУ (ХФ), 2001. 136 с.
20. Поступна О.В. Механізми державного управління вищою освітою України. *Стратегічні пріоритети*. 2010. № 1. С. 107–111.
21. Радченко О.В. Родові ознаки категорії «механізм» в соціальних науках. *Публічне управління: теорія та практика*. 2013. №3. С. 19–25.
22. Рекомендації парламентських слухань «Про стан і перспективи розвитку вищої освіти в Україні» від 23 жовтня 2013 р. URL: <http://profspilka.kiev.ua/soc-zahust/other/3159-rekomendaciyi-parlamentskih-sluhan-na-temu-dostupnst-ta-yakst-zagalnoyi-serednoyi-osvti-stan-shlyahi-polpshennya.html>.
23. Реформування освіти в Україні: державно-управлінський аспект : навч.-наук. вид. / Н.Г. Протасова, В.І. Луговий, Ю.О. Молчанова та ін. ; за заг. ред. Н.Г. Протасової. Київ ; Львів : НАДУ, 2012. 456 с.
24. Рудницька Р.М., Сидорчук О.Г., Стельмах О.М. Механізми державного управління: сутність і зміст / за наук. ред. М.Д. Лесечка, А.О. Чемериса. Львів : ЛІДУ НАДУ, 2005. 28 с.
25. Сисоєва С.О. Освіта як відображення сутності та соціально-економічного розвитку суспільства. *Освітологія: хрестоматія* : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / укл.: Огнев'юк В.О., Сисоєва С.О. Київ : ВП «Едельвейс», 2013. 728 с. С. 36–41.
26. Сікорська І.М. Удосконалення державного управління вищою освітою в контексті європейської інтеграції : дис. ... канд. наук держ. упр. : 25.00.02. Донецьк, 2006. 217 с.
27. Степанов В.Ю. Механізми забезпечення якості вищої освіти. *Вісник Національного університету цивільного захисту України* : зб. наук. пр. Серія : «Державне управління». Харків : Вид-во НУЦЗУ, 2014. № 1. С. 92–97.
28. Степко М.Ф. Відповідність стану сучасного глобалізованого суспільства – головне стратегічне завдання розвитку системи вищої освіти. *Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України)* / ред. кол. : Сухомлинська О.В., Бех І.Д., Луговий В.І. Київ : Педагогічна думка, 2007. Т. 4. 439 с. С. 28–36.

29. Тамм А.Є., Поступна О.В. Вища освіта як об'єкт державного управління. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2011-3/doc/4/02.pdf>.

30. Тімар Т.Б., Кіріп Д.Л. Як домогтися досконалости в освіті / пер. з англ. А. Кам'янець; наук. ред. П. Хобзей. Львів : Літопис, 2004. 174 с.

31. Шевченко С.О. Державно-громадський механізм управління якістю вищої освіти: відповідь на виклики часу. *Управління в освіті* : зб. мат-лів V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 14–16 квітня 2011 р. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 348–349.

32. Шульга Н.Д. Сутнісні характеристики поняття «державна освітня політика». *Державне управління: теорія і практика*. 2011. № 2. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Shulga.pdf>.

References:

1. Atamanchuk G.V. *Teoriya gosudarstvennogo upravleniya*. Moskva : Yuridicheskaya literatura, 1997. 400 s.

2. Balyihin G.A. *Upravlenie razvitiem obrazovaniya: organizatsionno-ekonomicheskii aspekt*. Moskva : Ekonomika, 2003. 428 s.

3. Boiko A.I. *Filosofia modernizatsii osvity v systemi rynkovykh transformatsii. Svitohliadno-filosofskyi analiz*. Kyiv : Znannia Ukrainy, 2009. 380 s.

4. Hryhanska S.V. *Derzhavne rehuliuвання systemy vyshchoi osvity v Ukraini : avtoreferat dys. ... kand. nauk z derzh. upravl. Zaporizhzhia* : 2008. 20 s.

5. *Derzhavna natsionalna prohrama «Osvita: Ukraina XXI stolittia»*. Kyiv : Raiduha, 1994. 62 s.

6. *Derzhavne upravlinnia : pidruchnyk u 2 t. / red. kol.: Yu.V. Kovbasiuk (holova), K.O. Vashchenko, Yu.P. Surmin (zast. holovy) ta in.* Kyiv ; Dnipropetrovsk : NADU, 2012. T. 1. 564 s.

7. Dombrovska S.M. *Teoretychni aspekty formuvannya mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia u reformuvanni vyshchoi osvity Ukrainy. Derzhavne budivnytstvo*. 2010. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2010_2_9.

8. Dreval Yu.D. *Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia vyshchoiu osvitoiu v Ukraini: problemy formuvannya ta vdoskonalennia. Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Serii : «Derzhavne upravlinnia»*. 2014. Vyp. 2. S. 107–111.

9. Dubaseniuk O.A. *Modernizatsiia systemy osvity v Ukraini v umovakh suchasnykh hlobalizatsiinykh protsesiv. Osvitni reformy: misiia, diisnist, refleksiia : monohrafiia / za red. V.H. Kremenia, T. Levovytskoho, V.O. Ohneviuka, S.O. Sysioievoi*. Kyiv : Edelveis, 2013. S. 253–262.

10. Korotych O.B. *Metodolohichni zasady derzhavnoho upravlinnia rehionalnym rozvytkom. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia* : zб. nauk. pr. Kharkiv : Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr», 2005. Vyp. 3 (12). 316 s.

11. Korotych O.B. *Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia : problemy teorii ta praktychnoi pobudovy. Visnyk Natsionalnoi Akademii derzhavnoho upravlinnia*. 2006. № 3. S. 79–84.

12. *Filosofia upravlinnia : pidruch. dlia stud. vyshch. navch. zakladiv / V.H. Kremen, S.M. Pazynich, O.S. Ponomarov*. Kyiv : Znannia Ukrainy, 2007. 360 s.

13. Kubanov R.A. *Yakist osvity: sut poniattia ta osoblyvosti otsiniuvannya. Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Serii : «Pedahohichni nauky»*. 2013. № 13 (272). Ch. II. S. 25–31.

14. Liashenko O.I. *Yakist osvity yak osnova funktsionuvannya y rozvytku suchasnykh system osvity. Pedahohika i psykholohiia*. 2005. № 1 (46). S. 5–12.

15. Milner B.Z. *Teoriya organizatsiy*. Moskva : INFRA, 1998. 336 s.

16. Modernizatsiia derzhavnoho upravlinnia ta yevropeiska intehratsiia Ukrainy / za zah. red. d-ra nauk z derzh. upr., prof. Yu.V. Kovbasiuka. Kyiv : NADU, 2013. 120 s.
17. Natsionalna doktryna rozvytku osvity Ukrainy u KhKhI stolitti. Osvita. 2002. № 26. S. 2–4.
18. Nyzhnyk N.R. Systemnyi pidkhid v orhanizatsii derzhavnoho upravlinnia : navch. posib. Kyiv : Vyd-vo UADU, 1998. 160 s.
19. Odintsova H.S., Meltiukhova N.M. Teoriia i istoriia derzhavnoho upravlinnia : oporny konspekt leksii i metod. vkazivky do provedennia praktychnykh zaniat. Kharkiv : UADU (KhF), 2001. 136 s.
20. Postupna O.V. Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia vyshchoiu osvitoiu Ukrainy. Stratehichni priorityty. 2010. № 1. S. 107–111.
21. Radchenko O.V. Rodovi oznaky katehorii «mekhanizm» v sotsialnykh naukakh. Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka. 2013. №3. S. 19–25.
22. Rekomendatsii parlamentskykh slukhan «Pro stan i perspektyvy rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini» vid 23 zhovtnia 2013 r. URL: <http://profspilka.kiev.ua/soc-zahust/other/3159-rekomendacyi-parlamentskiy-slukan-na-temu-dostupnst-ta-yakst-zagalnoyi-serednoyi-osviti-stan-shlyahi-polpshennya.html>.
23. Reformuvannia osvity v Ukraini: derzhavno-upravlinskyi aspekt : navch.-nauk. vyd. / N.H. Protasova, V.I. Luhovyi, Yu.O. Molchanova ta in. ; za zah. red. N.H. Protasovoi. Kyiv ; Lviv : NADU, 2012. 456 s.
24. Rudnytska R.M., Sydoruk O.H., Stelmakh O.M. Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia: sutnist i zmist / za nauk. red. M.D. Lesechka, A.O. Chemerysa. Lviv : LIDU NADU, 2005. 28 s.
25. Sysoieva S.O. Osvita yak vidobrazhennia sutnosti ta sotsialno-ekonomichnoho rozvytku suspilstva. Osvitolohiia: khrestomatiia : navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. / ukl.: Ohneviuk V.O., Sysoieva S.O. Kyiv : VP «Edelveis», 2013. 728 s. S. 36–41.
26. Sikorska I.M. Udoskonalennia derzhavnoho upravlinnia vyshchoiu osvitoiu v konteksti yevropeiskoi intehratsii : dys. ... kand. nauk derzh. upr. : 25.00.02. Donetsk, 2006. 217 s.
27. Stepanov V.Iu. Mekhanizmy zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity. Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy : zb. nauk. pr. Serii : «Derzhavne upravlinnia». Kharkiv : Vyd-vo NUTsZU, 2014. № 1. S. 92–97.
28. Stepko M.F. Vidpovidnist stanu suchasnoho hlobalizovanoho suspilstva – holovne stratehichne zavdannia rozvytku systemy vyshchoi osvity. Pedahohichna i psykhologichna nauky v Ukraini (do 15-richchia APN Ukrainy) / red. kol. : Sukhomlynska O.V., Bekh I.D., Luhovyi V.I. Kyiv : Pedahohichna dumka, 2007. T. 4. 439 s. S. 28–36.
29. Tamm A.Ie., Postupna O.V. Vyshcha osvita yak obiekt derzhavnoho upravlinnia. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2011-3/doc/4/02.pdf>.
30. Timar T.B., Kirp D.L. Yak domohtysia doskonalosty v osviti / per. z anh. A. Kamianets; nauk. red. P. Khobzei. Lviv : Litopys, 2004. 174 s.
31. Shevchenko S.O. Derzhavno-hromadskyi mekhanizm upravlinnia yakistiu vyshchoi osvity: vidpovid na vyklyky chasu. Upravlinnia v osviti : zb. mat-liv V Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Lviv, 14–16 kvitnia 2011 r. Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2011. S. 348–349.
32. Shulha N.D. Sutnisni kharakterystyky poniattia «derzhavna osvitnia polityka». Derzhavne upravlinnia: teoriia i praktyka. 2011. № 2. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Shulga.pdf>.